

ЛЕКЦІЯ 3

1.5. Технологічні схеми виробництва

Технологія - це сукупність способів і прийомів одержання, обробки або переробки сировини, матеріалів, напівфабрикатів і виробів.

Залежно від фізико-механічних властивостей вихідної сировини, можливостей виробничої бази і вимог до готової продукції, використовуються наступні технологічні способи обробки каменю: різанням (**абразивна обробка**), ударом (**ударна обробка**) або нагріванням (**термічна обробка**). У цей час розробляються нові способи обробки каменю, до яких відносяться: плазменна, ультразвукова, за допомогою лазера, струмами високої частоти, інфрачервоним випромінюванням високої густини й ін.

При будь-якому способі обробки каменю дотримується наступна технологічна схема виробництва: наближена, а потім точна обробка виробів за формою й розмірами та фактурною обробкою.

До наближених процесів обробки відносяться: розпилювання, розколювання, обколювання і оспицовка, наближена термообробка; до точних - окантовка (фрезерування), обтесування, термообробка; до фактурної обробки - шліфування й полірування, бучардування, термообробка. У результаті наближеної обробки виробу надають форму й розміри, що дозволяє одержати лише подобу (контури) майбутнього готового виробу. У процесі подальшої точної обробки виріб набуває встановлену форму й необхідні розміри з невеликим припуском при необхідності на фактурну обробку, при якій з лицьової поверхні виробу знімається тонкий шар каменю. Фактурна обробка надає виробу задані декоративні якості й підвищує його довговічність, зберігаючи від руйнування при облицюванні.

АБРАЗИВНА ОБРОБКА здійснюється по класичній (загально визнаній) технологічній схемі: розпилювання блоків на заготовки — окантовка (фрезерування) заготовок — шліфування (полірування) заготовок.

Черговість першого процесу постійна, а подальших залежить від міцності каменю. Так, плити із граніту й іншого міцного каменю обробляються в наступній послідовності: розпилювання, шліфування, окантовка; з каменю середньої міцності: розпилювання, окантовка,

шліфування; а з каменю низької міцності - розпилювання, окантовка. Необхідність у шліфуванні міцного каменю до окантовки обумовлена тим, що в протилежному випадку на гострих крайках і кутах плити відбуваються відколи й «завалювання» площини через великий тиск на неї шліфувального інструмента.

Звідси плити (з каменю переважно середньої міцності) спочатку доставляють до фрезерувально-окантовувальних верстатів, а потім після окантовки перевозять електронавантажувачами в піддонах на площадки формування касет. Сформовану касету мостовим краном подають на стіл шліфувально-полірувального верстата. Шліфування плит виконується в кілька прийомів абразивними колами з поступово зменшуваною крупністю зерен, а полірування - повстяними або фетровими колами із застосуванням поліруючих порошків або твердими полірувальниками.

По закінченні шліфування-полірування касета знімається з верстата й доставляється в зону розбирання касет, де виконується їх розбирання і упакування готової продукції в тару.

Плити з міцного каменю спочатку доставляють до шліфувально-полірувальних верстатів. Шліфовані (поліровані) плити мостовим краном подаються до фрезерувально-окантовувальних верстатів, де окантовуються відрізними алмазними колами по заданих розмірах. Окантовані плити за допомогою крана або тельфера знімаються з верстата й укладаються в спеціальні переносні стелажі.

УДАРНА ОБРОБКА переважно застосовується для міцного каменю (в основному граніту) і звичайно виконується за схемою: буроклинова обробка — оспицовка — фактурна обробка. Під оспицовкою (від колишньої назви інструмента шпунт-спиця) розуміється операція вирівнювання поверхонь, для виконання якої крім шпунта використовуються рубильні молотки, скарпелі, закольники й бучарди.

Види фактур природного каменю

Тип і вигляд фактури	Спосіб отримання і характеристика фактури
1. Шліфувана	Отримується шліфувальним інструментом. Залежно від етапу, на якому зупинений процес шліфування, може бути отримана поверхня із заданим ступенем шорсткості. Після етапів грубого і середнього шліфування отримується рівномірно шорсткувата поверхня із слідами обробки, з нерівностями рельєфу висотою до 0,5 мм. Після етапу лошіння – гладка матова поверхня без слідів обробки та повне виявлення рисунку каменю.
2. Полірована	Отримується полірувальним інструментом. Дзеркальний блиск на поверхні виробу, чітке відображення предметів.
3. Пилена	Отримується після розпилювання жорстким робочим інструментом (штрипсовими або дисковими пилами). Нерівномірно шорсткувата поверхня з нерівностями рельєфу висотою до 3 мм, на поверхні видно прямі чи закруглені смуги. Отримується після розпилювання гнучким робочим інструментом

5. Точкова	Отримується бучардами Зернистість фактури залежить від кількості і розмірів зубців на бучардах. Рівномірно шорсткувата поверхня з нерівностями рельєфу до 2 мм.
6. Гідроструминна («Аква»)	Отримується після гідроструминної обробки в результаті дії струменю води високого тиску. Зернистість і нерівномірність рельєфу фактури залежить від структури і будови каменю.
7. Абразивна	Отримується після пікоструминної, гідроабразивної і ультразвукової обробки в результаті великої кількості ударів абразивних частинок, які рухаються в потоці повітря або води з високою швидкістю. В результаті отримується рівномірно-зерниста матова фактура з виявленням кольору і рисунку каменю.
8. Колота («Скеля»)	Отримується після розколу каменю по лінії найменшого опору. При такому способі обробки кожен камінь виглядає по-своєму унікально, набуваючи матовий або глянцевиий блиск, залежно від його будови і мінерального складу (вмісту слюди, кварцу й інших мінералів). Колота поверхня з нерівностями рельєфу від 50 до

9. Термооброблена	200 мм без слідів інструменту. Отримується високотемпературним струменем за допомогою газових пальників. За рахунок температурного розширення і вигорання деяких мінералів верхній шар поверхні відлущується. Зернистість фактури залежить від розмірів кристалів граніту і тривалості впливу полум'я на поверхню. Шорсткувата поверхня із слідами лущення з нерівностями рельєфу висотою до 10 мм.
10. Штучно зношена («Антик»)	Отримується після обробки поверхні кислотними сумішами або абразивними щітками. Ефект старовинного каменю.
11. Галтовка	Отримується за допомогою галтовочних машин. При обертанні барабана шматки каменю б'ються один об одного, гострі частинки закругляються, поверхня отримується з вибоїнами. Імітація каменю, зношеного від тривалого перебування у воді.